

List izhaja
dvakrat na mesec.
Posamezna št. 75 p
Naročnina
mesečno 1.50 D.
Rokopisi se ne
vračajo.
Nefrankirana
se ne sprejeje

VOJNI INVALID

Poština plačana
v gotovini.

Uredništvo in
upravnništvo v
Št. Peterski
vojašnici.

Glasilno izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS.

Zastoj pokojnin.

Danes smo z našim vprašanjem tako da-
leč, da niti stalnih prejemkov, ki jih mora do-
biti vsaka vojna žrtev po zakonu, od države
nimamo več. Veliko invalidov, vdov in sirot ne
prejema že po par let nobene pokojnine. Zakon
pravi izrecno, da gre vsaki vojni žrtvi stalna
mesečna pokojnina in sicer vsak mesec točno
prvega za naprej.

Naše pokojnine so tako malenkostne, da
ne morejo delati državi nikake obtežilnosti. —
Voditi račune o njih in skrbeti za točno, redno
izplačevanje ni prav nobena težkoča. To smo
videli posebno v začetku po prevratu pri nas v
Sloveniji, kako hitro je zmogla naša pokrajinska
oblast cel pokojninski aparat urediti.

Ako bi hoteli, bi še danes funkcioniralo
kljub vsem spremembam, ki sem in tja nastajajo
pri posameznih upravičencih.

Toda pri tem je treba iskati drugih vzrokov.
Glavno je to, da se misli oblast otresti
pretežne večine vojnih žrtev iz svojega bremena.

Zato večna pregledovanja in revizije, pri
katerih se vporabljajo vsakovrstni predpisi in
zakoni samo, da se izbaci enega za drugim.
Natančno po tej ali tej točki predpisov (ako jih
ni, se jih pa na novo predpiše), se vrše vedna
decimiranja.

Pri tem pa se ne vporablja nikakih posebnih
informacij, še manj pa poznejših dokazil in
ako se ta ali oni slučajno šele zave, kaj se je z
njim nepričakovano zgodilo, enostavno niti pri-
tožiti se mu ne dovoli. Za to so predpisi, za to
velja zakon in naredbe. Nočejo pa veljati za iz-
plačevanje pokojnin. Iz Beograda hodijo zadnji
čas samo odloki, da se pokojnine ustavljajo.
Specijalna komisija je smatrala, da menda pre-
cejšnje število invalidov in vdov neupravičeno
prejema pokojnino. Končno odločiti ima Speci-
jalno invalidsko sodišče v Beogradu na podlagi
aktov, ki so se poslali v Beograd. Ko bo Speci-
jalno sodišče odločilo, kdo je še zaščiten in sme
naprej prejemati pokojnino, bodo prišli akti
zopet nazaj k deželni sodišču v Ljubljano
in isto bo zopet naprej odločalo.

Gospoda, ako imamo že v Ljubljani za pri-
znavanje pokojnin vojnim žrtvam kompetentno
deželno sodišče, čemu je potem treba odločati
še posebnemu specijalnemu sodišču v Beogradu?
Ali bi ne moglo naše deželno sodišče preiskati
natanko predmetov, kdo je upravičen do poko-
jnine in kdo ne? Zato pa mu je vendar pover-
jena naloga. Saj bi ne bilo treba nobene speci-
jalne komisije, ker imamo tukaj redno nadpre-
gledno komisijo, h kateri bi deželno sodišče, v
slučaju, da smatra iz akta komu napačno oce-
nitev ali neskladno priznanje procentov s pred-

pisu, napotilo dotičnega invalida. Zaslišanje
prič, je itak vršilo tukajšnje sodišče, pa bi tudi
izvršilo pregled doprinešenih dokumentov.

Na ta način bi bil že zdavnaj cel stalež
vojnih žrtev zopet v redu in vsak bi dobival
svoje po zakonu. Revizija bi bila s tem tudi iz-
vršena in namen kakor se misli vojne žrtve
zrešetati tudi lahko dosežen.

Decimiranje se je kakor izgleda že naprej
percentualno odločilo, zato pa tako postopanje
pri reviziji od strani Specijalnih komisij. —
Čisto izključeno je, da bi bilo toliko neupravi-
čenih vojnih žrtev v resnici, v kolikor slučajih
se je ustavila pokojnina. Sicer ne vemo še, ka-
ko bo izgledal izid pri specijalnem sodišču v
Beogradu, vendar pa ako primerjamo način, da
revidira samo delo samo Specijalnih komisij,
ne more biti drugačen, kakor da potrdi vse re-
šitve, razun mogoče par izjem.

Zato pa je treba, da dosežemo v tem po-
gledu remeduro.

Udruženje nikakor ne more tako postopa-
nje mirno pripuščati. Sicer je že storilo ener-
gične korake pri ministrstvu in pri bivšem mi-
nistru g. dr. Pelešu, kateri se je mudil v ta na-
men pri središnji širši seji. Razložili smo vse
krivice in posledice, takega postopanja.

Gotovo je, da so med onimi slučajji, v ka-
terih so pokojnine ustavljene tudi taki, ki bodo
pokojnino z dokladami še prejemali in sicer
zmanjšano, ako jim je specijalna komisija
zmanjšala procenente. Veliko pa jih sploh ne bo
več prejemalo pokojnin, ker jih je komisija bri-
sala. Med temi pa je veliko krivičnih slučajev,
ki jih nikakor ne smemo dopustiti.

Kaj pa oni, ki še sploh niso bili do sedaj
priglašeni za zaščiteni? Imamo slučaje, da pri-
hajajo invalidi iz inozemstva ali da se je položaj
pri kaki vdovi ali siroti v toliko izpremenil, da
je upravičena do prejetanja pokojnine. Veliko
aktov je ostalo dvomljivih in nepojasnjenih ter
je postopanje še v teku.

Tudi taki ne dobivajo nakazane po-
kajnine in čakajo zaman. Njihovi akti pa so šli
tudi v Beograd kljub temu, da bi o položaju
prav lahko natanko in hitro odločilo deželno
sodišče.

Na Westfalskem se nahajajo rudarske dru-
žine v najslabšem položaju. Nabirajo se milo-
dari za te reveže pri nas doma. Med njimi je
veliko vojnih žrtev, ki bi morale prejemati po-
kajnino pa je ne. Krvavo potrebujejo težko
zasluženi denar, pa čakajo, kdaj se bo odločilo.
In to med tem, ko morajo gledati, kako druge
države skrbijo za svoje žrtve.

Uradni popravek.

Gospod

Franc Belinc, odgovorni urednik

»Vojnega Invalida«

v

Ljubljani

Št. Peterska vojašnica.

Na osnovi § 19 zakona z dne 15. oktobra
1868 št. 142 drž. zak. pošilja Vam oddelek za
socialno politiko pokrajinske uprave za Slove-
nijo v Ljubljani glede na članek »Sv. Birokraci-
us«, priobčen v št. 8. »Vojnega Invalida« z dne
2. maja 1924 sledeči uradni popravek z zahtevo,
da ga v zakonitem roku priobčite na istem me-
stu in z istimi črkami:

Ni res, da je Izvršni odbor dobil 16. aprila
1924 odgovor:

»Vaši vlogi št. 966 se ne ugotovi, ker držav-
na invalidska uprava ne more prevzeti jamstva
za knjige, ki so zasebna last!«

Res pa je, da je Udruženje vojnih invali-
dov, Izvršni odbor v Ljubljani, prejel dopis z

dne 16. aprila 1924 pod opr. št. II 9879/24 te-le
vsebine:

»Vaši vlogi št. 966 se ne ugotovi, ker držav-
na invalidska uprava ne more prevzeti jamstva
za knjige, ki so zasebna last. Ni pa zapreke pro-
ti temu, ako dopošilja naslov knjige iz svoje
knjižnice invalidom, ki se nahajajo v oskrbi v
državnih invalidskih zavodih. Za pokrajinsko
upravo, načelnik oddelka za socialno politiko
dr. Goršič.«

Vsled tega tudi ni res, da bi morali trpeti
tisti, za katere se hoče nekaj ukreniti samo zato,
ker po birokratskem pojmu to ne gre; res pa je,
da ne obstaja prav nobena zapreka, da pošilja
Udruženje vojnih invalidov, Izvršni odbor v
Ljubljani, knjige, ki so njegova last, bodisi in-
validom na Golniku, bodisi invalidom v kate-
remkoli drugem državnem invalidskem zavodu
in sicer kadar in kolikor hoče in želi.

Za pokrajinsko upravo
načelnik oddelka za socialno politiko:

Goršič.

Pa tudi pri nas doma se vidi v družinah
vojnih žrtev žalostna beda, pri kateri pa niti
najmanjših po zakonu določenih prejemkov ne
dobivajo.

Vprašajmo se ali bo to še dolgo trajalo? —
Ali sploh pri tem govorimo o kaki preskrbi
vojnih žrtev? Kaj pa pavijo k temu naši pos-
lanci, zastopniki naroda in narod, ki plačuje
invalidski davek? Ali ga plača za reveže —
vojne žrtve ali za komisije, ki se vrste ena za
drugo in za stopnjevaljoče se kompetence?

Čemu se razpošilja samo akte iz mesta v
mesto in dela zastoj? Mi hočemo, da se že en-
krat v šestih letih po vojni končno reši to kar
nam pripada. Ako ima nalogo ljubljansko de-
želno sodišče oddelek XIV. priznavati poko-
jnine vojnim žrtvam, naj se mu da možnost, da
to delo vrši in ne dela zastoj z različnimi za-
državanji aktov. Mi smo prepričani, da bo de-
želno sodišče kmalu vse uredilo. To je tudi iz-
vrševal poprejšnji pokojninski referat in inva-
lidskem odseku v Ljubljani. Sploh ne vemo,
zakaj se je le temu odvzelo tozadevno kompe-
tenco, ko vendar najbolj pozna vse, kar je v
zvezi z vsakim posameznim invalidom, vdovo in
siroto.

Z različnimi spremembami v upravi nastajajo
same zmešnjave vsled katerih trpimo. —
Danes je tako, da imamo aparat urejen in funk-
cionira, jutri se menja minister in preobrne vse
po svoje.

Najprvo je vršil vse posle glede pokojnin
invalidski odsek. Prešli so potem na deželno
sodišče, danes pa se deželno sodišče ne smatra
več kompetentno za poslovanje s pokojninami
za celo Slovenijo. Po nadaljnjih odredbah bi
morala to vršiti vsa pristojna okrožna sodišča.
In vsled tega deželno sodišče baje ne rešuje
pokojninskih aktov iz področij drugih okrožnih
sodišč. Tako imamo zopet pri tem zastoj. Tova-
riši in tovarišice pa težko čakajo.

Kadar pa enkrat nastane vsled teh zmeš-
njav že velik dolg države vojnim žrtvam, pa mi-
nistrstvo izda odredbo, da se pokojnine izpla-
čajo samo od 1. maja 1923 naprej. — Kaj pa
ostalo?

Ali drugo bo pa pozabljeno? Ne more in
ne sme biti.

Apeliramo na ministrstvo za socialno po-
litiko, da izposluje kredite za ves zaostanek, ki
ga država dolguje vojnim žrtvam. Reši naj takoj
vse slučaje in vrne tozadevne akte, da bo dobil
vsak svojo pokojnino, ki mu pripada redno. Mi
ne moremo čakati, da se bo mogoče par let re-
ševalo. Najbolje, da ostane pri takem načinu re-
ševanja kot je bilo popreje.

Spremenite rajše bore prejemke, da bo kaj
zaleglo, ne pa samo načina poslovanja. Ura je
že tik pred dvanajsto.

Na delo.

Naša organizacija si mora postaviti pred
seboj cilje, po katerih mora z vso vnemo delo-
vati, da pridobi našem stanu primerno zaslu-
ženo eksistenco.

Vsak posamezni član mora delati po svojih
močeh za zboljšanje stanovskega vprašanja ter
vsi skupaj moramo imeti enake cilje. Na ta na-
čin se bomo lahko smatrali dovolj močni, da
bomo kljubovali odporu in lahko kaj pridobili.

Ne samo, da bomo zahtevali in tirjali od
drugih ali od države, tudi z lastnimi močmi
bomo veliko storili za članstvo. Samo treba je,
da se strnemo zares k solidarnemu delu.

Nobena prava organizacija se ne sme zana-
šati samo na odbornike. Ti potrebujejo opore
članstva in direktiv, ki jim jih mora dati za
uspešno delovanje. Delovati in gibati pa mora
vse članstvo.

Zato so občni zbori, shodi in sestanki, da se skupno stvori in začrta pot po kateri gre organizacija naprej k ciljem. Odbornikom se naloži izvesti program, vse članstvo pa jih mora pri tem skozi podpirati in sodelovati. — Taka organizacija more imeti uspeh.

Organizacija brez programa in brez delavnih članov pa je slamnata organizacija in je samo na papirju. Malo je stanov, katerim bi bila tako potrebna organizacija kakor ravno nam vojnim žrtvam.

Kljub temu, da smo se že z vso vnemo borili, nimamo skoro nobenega pravega položaja.

Ker nismo še dovolj delali, smo pustili pozabljenih še veliko problemov, po katerih bi se dalo izboljšati stanje vojnih žrtev.

V tem oziru bi bilo treba gledati na tovariše v drugih državah, na primer na brate Čehoslovake, kako so si znali z dobro organizacijo ustvariti povoljen pravni in gospodarski položaj. Na vsak način vsled tega, ker zna članstvo pri njih vporabiti smisel in delo v organizaciji.

Tudi pri nas se je v zadnjem času precej pričelo razvijati; toda gre počasi, ker še ni prave zavednosti. K temu je omeniti najpoglavitejšo žalostno dejstvo, da je še zelo veliko vojnih žrtev, ki se sploh ne brigajo za svoje tovariše in se ne organizirajo. Nočejo nuditi svoje opore skupnemu delu in ciljem.

Pri nas je zelo v navadi ta grda napaka, da gre vsak v organizacijo zato, da v prvi vrsti nekaj vleče ali nekaj zahteva. Ako ne dobi za svojo osebo materijelne pomoči, pa vse skupaj pusti in se ne briga več. Drugih ciljev, drugega smisla za kar naj bo organizacija on ne pozna.

Govori samo, jaz tega nisem dobil, jaz

onega nisem dobil, kako se bo pa to pridobilo, mu je deveta briga. Velika ovira, ki zabranjuje uspehe, so pa tudi osebnosti. Spori, politična nasprotja, predbacivanja, tožbe, kratijo drag čas in razdirajo delo.

Ako toraj hočemo, da izlezemo iz današnjega nepovoljnega skrajno mizernega položaja, se moramo čvrsto okleniti udruženja.

Udruženje pa mora biti zares organizirano v obrambnem, gospodarskem in kulturnem smislu.

Te glavne poteze je treba razdeliti podrobno in napravili bomo pravo organizacijo, ki bo zmožna veliko nuditi. Naši zbori morajo razmisliti vedno naprej o sredstvih za uspehe.

Za obrambo je treba, da naši zbori dajo pravih toda smiselnih ciljev, kako naj udruženje zastavi borbo. Najti jih je treba take, da bodo mogoči za izvesti in prinesli uspeh.

Gospodarsko se je treba postaviti na nogo z lastnim fizičnim delom in združništvom.

Poleg tega pa vedriti in dati utehe članstvu tudi s kulturnimi prireditvami potom igre, glasbe itd., ki nudi največkrat poleg razvedrila materijelno korist.

V kratkem se imajo vršiti razni sestanki in letni kongres.

Tamkaj naj se debatira in sklepa o taki organizaciji ali reorganizaciji.

Tamkaj naj se ne govori preveč o detajlih, podrobnostih ali celo osebnostih, tamkaj se morajo razkladati koristni problemi.

Ako bomo znali pravilno uravnati udruženje in mu dali zmožnosti, bo to edina naša rešitev.

Naše gibanje.

Opozorjamo na občni zbor podružnice v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo dne 25. t. m. ob 9. uri dopoldne v salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetski cesti. Ker je to izreden občni zbor radi odstopa prejšnjega odbora, je treba velike udeležbe, da postavimo podružnico zopet na noge. Poročal bo tudi delegat o situaciji v Beogradu. Zato pridite vsi in vse!

V Škofji Loki priredi tamkajšnja podružnica dne 1. junija t. l. ob 3. uri popoldne veliko javno tombolo v »Zvezdi«. Dovoljenje je prišlo prosto taks. Agitirajte tovariši in tovarišice za dober uspeh.

Vrhnik. Podružnica javlja, da je pristopil podporni član tamkajšnji velezaslužni gospod Stanko Hočevar, lekarnar na Vrhniki ter plačal pristopnino 60 Din.

Zahvala. Podružnica Udruženja vojnih invalidov v Trbovljah se najtopleje zahvaljuje vsem darovalcem za najrevnejše člane, ki so glasom nabiralne pole darovali skupaj 1.894 D.

Denar se je razdal za velikonočne praznike. Posebna zahvala gre gerentu g. Antonu Fortiču, g. Orešniku, lekarnarju g. Peharcu in ravnatelju g. Pauru. Odbor.

Knjižnica na Golniku. Tovariši, ki se zdravijo v sanatoriju za bolne na pljučih na Golniku so izražali vedno želje, da bi se nabavila knjižnica v zavodu, s katero bi imeli veliko razvedrila v samotnem mirnem kraju. Iz državnih sredstev se jim to ni ugodilo, ker invalidski odsek gotovo ne razpolaga s potrebnim kreditom. Zato je izvršni odbor z namenom, da uteši vroče želje tovarišev iz sredstev udruženja kupil 125 kn — za svoto 5000 Din ter jih dal na razpolago tamkajšnjim pacientom. Knjige so se že izročile v varstvo upravitelju in njegovemu pomočniku tako, da osebno odgovarjata za nje, ker državna uprava ni hotela prevzeti jamsva za privatno knjižnico. S tem je tovarišem čitateljem ustrezno. Opozorjamo pa jih, da naj knjige drže v redu in naj jih ne zamažejo ali poškodujejo, ker s tem uničujejo pravzaprav svoje last-

no premoženje. Ako bi knjižnica ne bila v redu, bi jo moral izvršni odbor odvzeti.

Specijalna komisija bo zaključila dne 15. t. m. svoje delo. Revidirala je vse akte vojnih žrtev iz Slovenije. Rešitve njenega dela polagoma prihajajo iz Beograda. Specijalno invalidsko sodišče bo izreklo končne odločbe. Pri tem pa je seveda treba našega posredovanja, ker kakor je znano, bi se znalo napraviti precej krivic.

Zdravljenje vojnih invalidov v Dolenjskih Toplicah.

S 1. junijem t. l. prične invalidska uprava z brezplačnim zdravljenjem v Dolenjskih Toplicah. Oni invalidi, ki so dejansko potrebni zdravljenja v teh toplicah naj pošljejo čimprej svoje prošnje invalidskemu odseku oddelka za socialno politiko v Ljubljani. Prošnje morajo biti opremljene z zdravniškim izpričevalom (oziroma potrdilom) okrajnega ali okrožnega zdravnika, kjer se potrjuje, da je prosilec res potreben zdravljenja v Dol. Toplicah, ter je bolezen dejansko v vzročni zvezi z njegovo invaliditeto. Prošenj, ki ne bodo v tem smislu opremljene, se ne more vpoštevati. Poleg zdravljenja se bo nudila bolnikom - invalidom tudi brezplačna oskrba v invalidskem domu v Toplicah. Neposredno po prihodu v Toplice bo vsacega bolnika preiskal še zdravnik kopaljšča, kateri bo določil dobo zdravljenja.

Naši grobovi.

Grobovi. Dne 23. marca t. l. si je izvolil za stalno boljše mesto kot ga je imel na tem svetu, invalid Slapnik Janez, član podružnice v Konjicah. Saj pridemo za njim. Na svidenje!

V Konjicah je pobrala smrtna kosa invalida Janeza Slapnika dne 23. marca t. l. Naj v miru počiva!

Uradni del.

Službe davčnih izvrševalcev. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani razpisuje več mest davčnih izvrševalcev s prejemki zvančnikov. Svojeručno pisane, kolekovane prošnje je vlagati do 31. maja t. l. pri predsedništvu delegacije. Dokazati je treba državljanstvo, starost (ne pod 24 in ne nad 35 let) telesno sposobnost in zdravje s pričevalom uradnega zdravnika, politično in moralno neoporečnost, dovršena najmanj 2 razreda srednje, ali njej sorodne šole in zadostitev vojaške obveznosti.

Prosilci se opozarjajo na člen 12 uradniškega zakona.

Za legitimacijo invalidov velja nadpregledni list, izdan v smislu razgleda pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelka za socialno skrbstvo z dne 14. 12. 1921 III. 24.052/21 Ur. l. 151 dne 20./12. 1921.

PODLISTEK.

Iv. Vuk: »Zasejani«.

(Nadaljevanje.)

Mladi gospod je pogledal v tla, kakor v globoki zamišljenosti. Nato pa rekel:

»Ker ste ravno vi, očka, naj pa bo za šest kron.«

Kečko je veselo spravil britev in v srcu hvalil samega sebe, da je tisti »vi« »on« in da »on« ni nekdo drugi, ker bi drugače moral dati sedem kron. Naštel je na marmorno mizo šest srebrnih kron. Tako mikavno so zvenele pri tem naštevanju na marmorni mizici in ga gledale v ogledalu, da bi jih najraje spravil zopet v žep.

Mladi gospod je spravljaval srebrne krone, Kečko pa, držeč že za vrata, je vprašal:

»Ne zamerite? Kaj pa je potem tisto »Friseur«?

»Frizer« je popravil mladi gospod in se smehljaj. To pomeni, da tukaj tudi izmenjavamo obraze.«

»Hudirja, kaj ne poveste«, je ves v čudenju vzkliknil Kečko in se pogledal v ogledalu, če morda že nima izpremenjenega. Mladi gospod pa je nadaljeval:

»Kdor hoče biti mlajši, lepši, mu napravimo po njegovi želji. Kdor hoče biti starejši, mu tudi ugodimo.«

»No, takšnih bo pač malo,« je rekel Kečko.

»O... se najdejo.«

»Najdejo,« se je čudil Kečko. »Gotovo se zmeša takšnim ljudem.«

»Zakaj,« je rekel mladi gospod na pol vprašajoče, na pol čudeče. »Kaj če bi si vi dali svojega spremeniti?!«

Kečko je gledal z odprtimi očmi in se spomnil Barbe.

»Hudiman, to bi gledala moja žena.«

»To bi vas ljubila?!«

Kečko se je bojeval sam s seboj.

»Ali je drago?«

»Vam, očka, naredim zastoj!«

»Pa napravite«, je rekel Kečko vesel, da je on zopet »on« in nekdo drugi ter se vsel na stol. Ali naglo je vstal in vprašal v skrbeh:

»Ali to boli?«

»Ne posebno«, je odvrnil mladi gospod. — Videč, da je Kečko res pripravljen si izmenjati obraz, je rekel:

»Sedite in pokažite dovoljenje.«

»Kakšno dovoljenje?«

»Dovoljenje od politične oblasti. Brez tega se seve ne sme izmenjati.«

»Kaj je treba tudi za to dovoljenje?«

»O, seveda!... Oblast vendar mora vedeti, kdo ste. Pomislite, ako bi vas z novim obrazom več ne spoznali?!«

Kečko je rekel, da bi bilo to povsem dobro, ker bi ne vedeli od koga bi pobirali davek. Ker pa nima dovoljenja, se zahvaljuje za dobro voljo.

»Pa drugikrat, očka, če bodete kaj tu hodili.«

»Teško če bom«, je rekel Kečko ter prijel za kliuko. A spoznavši se še nečesa, je vprašal:

»Ali zamenjate obraze tudi »ženskam?«

»One si to delajo same.«

»Ali se pri vas ne puste?«

»Pustile bi si že, ali njim treba dovoljenja ne samo od politične, nego tudi od cerkvene oblasti. Pa še tisto prošnjo mora podpisati mož, kar pa ne dela noben rad. Tako pa delajo rajše same brez dovoljenja.«

»O verjamem,« je rekel Kečko. »Kdo bo pa sitnaril okoli tolikih gospok za takšna dovoljenja?!«

Mladi gospod je prijateljsko stisnil roko Kečkotu in mu odprl vrata z uljudnim poklonom.

IV.

Na večer je stopil Kečko v svojo belo hišo na bregu v Triglovi.

Barba ga je že pričakovala z večerjo in gledala v njegov sijajoči obraz.

»No, Barba, kaj porečeš? Ali ti ugaja ta-le ruta. Poskusi, kako je težka. Prava žida.«

Ali Barba je še vedno gledala v Arnijev obraz.

»Arni, ti si obrit«, je rekla vsa zavzeta.

»A tako«, se je nasmehal Kečko in si pogladil obrto lice. Pa še kako obrit. Barba?! — Pogledj!»

Nagnil je svoj obraz bližje k nji.

»Kje si se bril?«

»Nisem se sam, Barba. Drugi so me brilj. V Mariboru, Barba.«

Dopisi.

Dopis iz dežele. Kako slabo je zanimanje za vojne vdove? Po desetletnem trpljenju in brezuspešnem čakanju se moramo oglašati z bridkimi tožbami. Pozabljene smo od vseh. Naši možje so nas zapustili ter so se odzvali domovini. Ni jih bilo več in ne bo jih več. Žrtvovani so najkruteje. Tovarne nimajo toliko papirja, da bi mogle danes vojne vdove popisati nanj gorje, ki nas tare. Tudi naši otročki sirote. Sedaj čutimo vse grenkosti življenja. Treba je vzgojiti zdravo krepko deco in narod. Povsod križi in težave, neznosne življenske razmere in družabni red, mi pa brez vsega. Par dinarjev mesečno, ako-sploš pride? Gospodje kaj pa se da s tem kupiti? Otroke moramo pošiljati v šolo, skrbeti za stanovanje, hrano in obleko. Tega ne moremo, naši otroci stradajo, propadajo, hodijo brez zajutрка v šolo, vedno so brez kruha.

S solzami v očeh moramo tolažiti otroke z izgovorom, da so sirote častnih padlih borcev. Nikdar nismo bili vajeni trkati na vrata in prosjačiti. Imeli smo zdrave, krepke očete, ki so z delom svojih rok pošteno in zadostno preživljali družine. Kako pridemo danes do bede in pomanjkanja. Kdo je temu kriv? Nehvaležna domovina ako bodeš potrebovala še borcev, bodo potomci padlih izmозgani invalidi današnje usode. Ne bodo mogli biti pravi možje, ker se jih ne da ohraniti in vzgojiti. Z grozoto gledamo ovenela lica, ki jim stoji neizprosna jetika. Nekoliko je še časa, da se reši kar se rešiti da. Merodajni krogi naj se usmilijo. Zdrava domovina ne more kaj takega gledati, ker potrebuje zdrav rod.

Moramo tarnati, usoda je mizerna. Dokler nam ni vlak za večno odpeljal živega pogreba v daljino, to je naših odhajajočih mož, nam tega ni bilo treba.

Gledati moramo ob najhujši bedi razkošnost nekaterih srečnih ljudi, ki se vozijo v avtomobilih za naše žulje. Za nas nimajo ficka, niti drobnice. Pozabljeni, plakamo. Za nas je samo izčrpana blagajna, ki stoji vedno zaprta. Izvržek človeštva smo že 10 let.

M. V. Selca.

Poslano.

Mizerija invalidske organizacije v Mariboru.

Pod tem naslovom je prinesel Vojni Invalid v svoji 8. številki z dne 2. maja t. l. obširen članek izpod peresa Kopina Franca, trafikanta v Mariboru. Članek, ki je duševno popolnoma klavern ter vreden svojega duševno revnega pastirja-pisatelja, je večinoma lažnjiv. Da pa bo vsa p. t. javnost informirana, navajam sledeče:

Na tihem je rekel:

»Kako me gleda. Ali to bi še gledala, če bi prišel z drugim obrazom.«

»Kaj imaš toliko denarja?«

Kečko je hotel povedati, da ni bilo drago, ker se je spomnil, da za britje sploh ni plačal ničesar. Vzdoročen, da so ga zastonj obrili, česar se je šele sedaj domislil, je rekel:

»Zastonj je bilo, Barba. Niti vinarja me ni stalo. O, prijazni gospodje so v Mariboru.«

»Zastonj«, je ponovila Barba.

»Popolnoma zastonj«, je potrdil Kečko in segel v žep. Položil je na mizo britvo.

»Kaj misliš, koliko sem dal za njo?!«

»Britvo si tudi kupil?«

»Britvo in še tisto, s katero me je gosposki človek bril.«

»To te je potegnil, Arni.«

Kečko se je pomilovalno nasmehnil.

»Barba!... Mene pa potegnil?! Če le nisem jaz njega. Pomisli samo, takšne britve, ki brije, da človek niti ne čuti, ni najti vsak dan. Kaj misliš, koliko sem dal zanjo?«

Kečko je za trenutek počakal, da vidi, če Barba katero reče. Ker je Barba molčala in gledala na britvo, je nadaljeval:

»Šest kron sem dal za njo. Sedem je pa cenil.«

»Šest kron?... Draga jel!«

»Ni draga. Poglej, moja stane, ki je skoraj nova, pet kron. Ali kako me brije?! Tako, da bi se razjokal.«

Barba se je sprijaznila z britvijo, posebno ker ji je židana ruta zelo ugajala.

V omenjenem članku povdarja slamorezec Kopina — kako je veselica v mesecu februarju v Mariboru slabo izpadla in da je baje vzrok temu, da se je potom časopisja napadalo inteligenco itd. — Gosp. Kopini povem, da je bil ravno on največja hiba in kuga za organizacijo, ker je kandidiral na radikalni listi kot predsednik podružnice vojnih invalidov v Mariboru in dobil za to desetisoče dinarjev. S tem je potegnil organizacijo v politično blato. Poštena javnost se je nad tem zgražala. Jaz sem takoj preklical kandidacijo ko sem zapazil, da vlečejo radikali invalide za nos, in da nočejo izpolniti danih obljub glede invalidskega zakona in izplačevanja invalidskih podpor. To sem dal tudi plakatirati na vidnih mestih. Kopina pa tega ni storil, ker mu je bil na srcu pač lastni žep, in ker je mogoče mislil, da postane poslanec ali celo minister. Sicer pa kateri inteligenti so bili napadani? Ali se mogoče štejeta gg. Kopina in Justine za napadane inteligente? Invalidi se pač za takšne inteligente z »Najvišjo moralno itd.« zahvaljujejo, ker nimajo ravno posnemanja vrednih vzgledov. Nadalje piše v omenjenem članku slamorezec Kopina, da je pod vodstvom Kopina & Justin organizacija procvitala. Pravi tudi, kako so skrbeli očka Justin za premog in dvorano, dalje kako so dajali podpore itd.? Na to odgovarjam, da je glede članstva, organizacije spravil na ugledno višino bivši tajnik, v finacijskem oziru pa sem jo dvignil jaz z veselico v letu 1923. Tudi premog in dvorano za leto 1924 sem preskrbel jaz, ne Justin, kakor slamorezec Kopina v omenjenem članku laže. Kopina se je na veselici le zabaval z frakom, gosp. Justin pa je prišnofal v odbor, ko je že itak najlepše cvetela organizacija, ter je ravno on povzročil razdor s tem, da je štivil razkošno živečo damo trafikantino, da ne bi dobila družabnika. GG. Kopina & Justin sta delila podpore od tistega denarja, ki sem ga večinoma jaz s svojim delom spravil v blagajno. Delila sta tudi takšnim, ki poprej niso bili organizirani, pa sta mislila menda da je pri volitvah vsak glas dober. Kakšen dobrosrčen inteligent je bil g. Kopina, naj kaže sledeče dejstvo: Invalidi tov. Čergulj Anton, Krojs Alojz in Sternad Franjo vsi iz Maribora, so prosili Kopino kot predsednika podružnice za podporo. A on jim je pretil s policijo in jih je enostavno spodil. Seveda od človeka, ki je bolj pisan tič kot pav, ne more kaj boljšega pričakovati, ker je Kopina že prekolebal vse stranke. Končno pa izjavljam, da je bil zgoraj omenjeni članek lažnjiv in imenujem g. Kopina podlega lažnjivca, kar mu lahko pred sodnijo s pričami dokažem. — Breznik Konrad, invalid.

Opomba. Za vsebino tega članka odgovarja uredništvo le v toliko, kolikor določa zakon.

Kečko pa je jel pripovedovati, kako strašno veliko mesto je tisti Maribor, da ga ni mogel niti prehoditi in kaj se vse vidi. Posebno je hvalil »Narodni dom«, le to je škoda, da ne točijo tudi ob delavnikih. Omenil je tudi bogastvo v trgovinah in rekel, da so izložna okna večja, kakor vrata cerkve sv. Martina in da je v enem oknu več raznovrstnega blaga, nego v vseh štacunah zajčevskih trgovcev. Tisti »težek človek«, ki so ga peljali v kočiji s šestimi konji pa je celo Barbo spravil na višek čudenja. Omenil je tudi tistega jeznega stotnika, ki se je obregnul vanj in tisto damo, ki ga je poklicala, sam ne ve zakaj. O izpreminjevanju obrazov je že hotel reči besedo, a se je pravočasno vzdržal. Barbi tega ni potrebno vedeti.

»Ona bi si, ker je ženska, hotela narediti to«, je rekel sam pri sebi in kdo bi imel za to pota in sitnosti z vso to gosposko, predno bi se dobilo dovoljenje? Jaz in nikdo drugi.«

Radi tega je to reč junaško zamolčal.

»Človek se pač mnogo, mnogo nauči in vidi, če tako malo pogleda v svet«, je zaključil svoje pripovedovanje in jel razgrinjati blago, ki ga je nakupil. »Kaj še, še zmiraj gleda?!«

»Ni čuda, da je mestna gospoda tako učena«, je pristavila Barba pobožno.

»Pa prijazna, Barba, prijazna! Tisti, ki me je bril, je bil sicer Nemeč in je znal slovenski, in kako me je bril«, je vzkliknil Kečko navdušeno. »Barba, tako me je bril, da sem mislil, da me boža, pa me je bril!«

Glejte, in tega Arni Kečkota so Trioglovčani sumničili, da je »zasejani...«

Bedaki!...

(Konec.)

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

Ivo Metlika Din 22.—
Podružnica Mojstrana Din 50.—

Skupaj Din 72.—

Razno.

Položnice prilagamo današnji številki vsem onim, katerim so zadnjič izostale. Prosimo, da ostane vsakdo naš zvest naročnik in takoj poravnava naročnino. Poleg tega pa naj agitira za nove naročnike.

Darovi trafikantov. Med darovalci trafikanti v Mariboru za tiskovni sklad »Vojnega Invalida« so bili poleg objavljenih v naši prejšnji številki še gg. Straus Amalija 5 Din, Nerat Leopoldina 10 Din, Šimnec Franc 10 Din, Hauptman Filip 10 Din, Ortner Josip 10 Din. — Prisrčna hvala.

Uboj invalida. Dne 9. 5. t. l. je bil udarjen po glavi od nekega predelavca v usnjarni g. Dermota v Železnikih naš vrli tovariš Štefan Kaučič. Vojno poškodbo je imel na glavi. Posledica surovega udara po poškodovani glavi je bila ta, da je revež v dveh dneh umrl. Umrli zapuščal ženo in malega otroka. Bil je blagega in mirnega značaja ter zaveden član našega udruženja. Storilec je pod ključem ter je vredno da prejme za surovost trdo kazen. — Umrlemu tovarišu pa blag spomin.

Čuden invalid. Pod tem naslovom je izšel listek v 111. številki Narodnega dnevnika z dne 11. 5. t. l., ki nas naravnost sramoti kakor, da bi bili v svojem položaju sam izmeček poštene človeške družbe. Članek itak ni mogel biti posnet iz doživljaja, zato pa kaže tembolj žalostno sliko, ker si pisec vzame na piko ravno vojnega pohabljenca, kakor, da so s tem v zvezi vse slabe napake človeštva. Ne trdimo, da bi bili med nami vsi najboljši ljudje in sami pošteni, ki, tudi pri nas se dobe slabi in priznamo, da to tembolj, ker pomaga k temu položaj. Pisec pa bi lahko izbral kak drugačen način, ali drugo osebo. Poglejmo vsebino. V cerkvi je dobil slučajno klečati invalida brez noge in moliti. Nekaj pomembnega je imel na sebi, da je vzbudil takoj pozornost in ni ga mogel prenehati gledati. Zato je invalid gledalec ogovoril in ga novabil iz cerkve. Razlaga mu, da noče delati, raje špekulira in nizkotno živi. Prizna, da je svinja. Komaj loči še zlo od dobrega. Med sodrgo je bil vedno doma in v vojski, samo trpel je, zato je svinja. Invalid je prosil, da naj ga spremljevalec opira. Pred staro veliko hišo sta se poslovila. Invalid se je zarežal kot slaboumen in izginil v vežo.

Spremljevalec pa je pri cestni luči konstatiral, da mu manjka ura, listnica z denarjem, doza in še celo žepni robec. Iskanje za invalidom je bilo zaman; izginil je brez duha in sluha.

Ali ne bi bila za to kaka bolj pripravna oseba, kot invalid brez noge? Toda psihično gledati na kako drugo osebo, kakor ravno na invalida, dotični pisec ni znal. Ni čudno, ako je v svoji fantaziji zgubil kar vse naenkrat, celo robec, škoda, da ni še glave.

Pot vojne sirote v življenje. Pred nekaj dnevi je zalotila policija na sarajevskih ulicah 11letnega dečka Ljubišo Obradovića iz Užice. Mali Ljubiša je povedal, da je ostal sirota brez očeta in matere. Hišico in tri »lance« zemljišča, ki mu jih je zapustil oče, je prodala občina, da ga s tem skupilom vzgoji. Nedavno pa so ga poslali v svet, da si najde zaslužka v kakem večjem mestu. Na pot so mu dali 20 dinarjev. Sedem dni je hodil peš do Sarajeva. Policija je o zadevi obvestila ministrstvo za socialno politiko.

Živ položen v rakev. Nekemu starčku, ki je v oskrbi bolnišnice v Raubaix na Francoskem je vodstvo bolnišnice prepovedalo običajen prost izhod, ker se je v neki mali zadevi pregrešil proti predpisom. Toda starček je kljub prepovedi šel v mesto in se ga prav pošteno nasrkal, misleč da dá tako pod nos svojim predstojnikom. Iz strahu pred kaznijo se ni upal vrniti v bolnišnico in je sklenil, da skoči v bližnji kanal. Toda ravno ko se je napravljajal na zadnji skok, ga je prijela slabost in zgrudil se je onesveščen na tla. Zdravnik, ki je prihitel na lice mesta, je

ugotovil, da je starček že davno izdihnil. Mrliča so prepeljali v bolnišnico, kjer so ga položili v rakev. Neka usmiljena sestra je natrosila belih krizantem okoli mrliča. Ravno je hotela oditi iz mrtvašnice, ko se nenadoma dvigne mrlič pokonci. Sestra je pričela vsa prestrašena vpiti na pomoč in zbežala. Starček si je začuden ogledal prostor, kamor je bil položen ter nato zdrav in vesel vstal. Vedstvo bolnišnice mu je naložilo kazen, da ne sme v mesto 5 tednov.

Starost naše zemlje. Od časa do časa se pojavi kakšna nova vest o starosti naše zemlje. Različni učenjaki utemeljujejo svoje trditve o starosti zemlje z različnimi argumenti. Tako se n. pr. trdi, da so neke skale v Norvegiji stare 6 milijonov let, neke pečine na otoku Ceylon 286 milijonov let, neke skalovje v Ontariji pa 600 milijonov let. V Ameriki so odkrili kameenje, o katerem govore, da je staro 1200 milijonov let. Geografi menijo v splošnem, da je naša zemlja stara od 1000 do 2000 milijonov let.

Ali imajo ribe spomin? O tem vprašanju se je že mnogo razpravljalo. Ihtiolog Edinger odločno trdi, da ribe nimajo spomina. Svojo trditev podpira z dokazom, da riba, ki se je vjela na trnek, ne ohrani občutka bolečine, ako se ji posreči uiti. Drugi ihtiolog Oxner pa trdi, da ribe imajo spomin in da se vjamejo v drugič samo takrat, če je trnek maskiran. Riba, ki v drugič popade vado, stori to samo vsled instinkta, ki jo žene za iskanjem hrane.

Čitajte stanovsko glasilo! Pridobivajte naročnikov!

I. S. voj. inv.

V podstrešju.

Mnogokrat sedim sam v svoji sobi, zamišljen in zatopljen v spomine različnih dogodkov mojega življenja. Malo je veselih — a kem več je žalostnih. Vrstijo se eden za drugim, kakor razposajeni otroci, kateri za stavo skačejo preko jarka.

Vedno pa mi je pred očmi dogodek, ki me je pretresel do dna duše in mi najbrže ne bo nikoli prišel iz spomina.

Bilo je letos okrog sv. Treh Kraljev. Neka uboga vojna vdova je zaprosila pri naši organizaciji pri kateri je včlanjena, za malo podporo. Odbor ji je nakazal neko vsoto, pod pogojem, da se sme izplačati le tedaj, ako se v prošnji navedeni podatki izkažejo resničnim. V ta namen naj bi se podal eden na njen dom, da se prepriča, ako v prošnji navedeni podatki odgovarjajo istinitosti.

Ker mi je bil kraj bivanja dotične vdove znan, me je odbor naprosil za prevzetje te naloge, kar sem rade volje sprejel.

Os'ra zimska burja mi je brila v obraz, ko sem stopal po ozki gazi in se bližal stanovanju te vdove. V pritličju sem povpraševal po njenem imenu. Suha, poštarana ženica mi je s prstom pokazala naj grem po stopnicah gori. Nankrat sem stal pred vrati, od katerih ni bilo nobenega izhoda več. Potrkam — enkrat — dvakrat, ker nisem dobil odgovora sem vseeno pritisnil na kljuko. Vrata so se odprla in vstopil sem. Toda prostor v katerem sem se nahajal ni bila soba s svetlimi okni in poslikanimi stenami, temveč temno in mračno podstrešje. Videč nisem mogel iz početka nič, ker so mi bile oči še utrujene od bliščanja in lesketanja solčnih žarkov nad sneženimi kristali. Postalo mi je mučno, misleč, da sem zašel na prostor, kamor bi ne smel; in če me kdo tu najde me lahko osumi kot tatu in vlomilca. Že sem se obrnil ter hotel zbežati iz tega prostora.

Ali tedaj se je v kotu nekaj zganilo. Stopim bližje, napnem oči in kaj vidim! V cunjeh zavitih dvoje otrok, katera sta se plašno stiskala eden k drugemu. Zdelo se mi je, kakor da mi hočeta očitati, zakaj ju motim v njunem živem pokopališču. Nikakor si nisem mogel misliti, da najdem tukaj, kjer gospodarijo miši in podgane še kako človeško bitje. Vprašal sem ju kaj delata tukaj, kajti najmanj sem si mogel predstavljati, da prebiva tukaj ona vojna vdova in da s' a ta dva njena otroka. Boječe sta se še dolgo s'iskala eden k drugemu. Slednjič se je deček star kakih 9 let vendar le ojunail in mi odgovoril: »Saj smo tukaj doma in čakava mater, ki je šla prosit kruha za naju, ker še danes nisva nič

jedla.« Mil otroški glas in njegovo lice sta me neprijetno dirnila in nisem vedel, kaj naj ju še nadalje vprašam. Ozrl sem se malo okrog. Burja je zapihala, da je od dima očrnelo tramovje zaškripalo. Skozi špranje na strehi, od koder je prihajalo nekoliko svetlobe pa so naletavale snežinke in se kakor ponočni strahovi križale sem in tja, dokler si niso poiskale prostora v kakem kotu ali se pa skozi kako drugo špranjo zopet splazile ven na pros'o. Zazeblo me je. Po stopnicah zaslišim počasne korake in notri stopi žena upadlega in bledega lica. Boječe sem odstopil za korak pred to prikaznijo, ki je predstavljal bolj podobo smrti, kot pa naravno človeško bitje. Nemo sva si stala par trenutkov eden proti drugemu. Slednjič me vpraša ona z glasom, da sem jo komaj razumel: »kaj da želim?« Tedaj sem se šele zavedel, zakaj sem prišel k njej. In ko sem ji sporočil, da ji prinašam ugodno rešitev prošnje in obenem tudi denar, sta se ji od solz zasvetili očesi rekoč mi: »Nisem prosila za se, ampak,« pri tem je pokazala na svoja otroka, »za tale dva, ki sta kri onega, ki je daroval življenje za svobodo našega naroda.« Pripovedovala mi je dalje, da je sama že tri tedne ležala bolna in, da ni mogla ničesar zaslužiti. »In ko mi je prošla zadnja skorjica kruha in tudi bolezen ni mogla zmagati moje ljubezni do otrok, sem z veliko muko vstala in prvič v mojem življenju potrkala na vrata tujih ljudi in zaprosila kruha — ne zase, ampak za tale dva.« Pri tem so se ji vnovič udrle debele solze po njenem bledem in upadlem licu.

Usoda življenja me je v teku časa naredila nekako mrtvega in brezčutnega za vse gorje, katerega gledam dan za dnevom med vojnimi žrtvami. Ne vem se več spominjati časa, odkar v mojih očeh ni bilo solz; a tu, ne sramujem se priznati, nisem si jih mogel zadržati. Nehote se mi je izvil vzdih: »Domovina! kako si nehvaležna onim, kateri so ti s krvjo in življenjem pripomogli iz ropstva in suženjstva,« — lačne in razrgane prepuščaš prezgodnji smrti. Tisoči in tisoči nekdanjih cvetočih lic in polni življenja begajo danes okrog kot preganjani Ahasverji, išoč skorjice kruha in zakaj... Preganjani so, ker so vojne žrtve.

Troje življenj tu v podstrešju pa pričakuje na boljše čase, ko jim bo prinesla bela žena... smrt, naznanilo rešitve trpljenja in jih odvedla s seboj.

Vrnil sem se domov...

Vedno in vedno pa mi zvenijo v ušesih besede: Nisem prosila zase ampak za tale dva, ki s' a kri onega, ki je daroval življenje za svobodo našega naroda.

Rudi Vodušek.

Vojni siroti . . .

(Resnični dogodek iz Notranjske.)

Mrzla burja je zapihala preko golih kraških skal in tesneje se je zavil v svoj plašč izvošček Miha, ki sicer vaje takih kraških burij v zimskih časih, ko prepriha človeške kosti in mozeg, vendar že on dolgo ne pomni tako ostre in hude zime kot ravno letos.

»Hi Luca,« potegne vajeti, »da bova poprej na mestu.« Luca si ni dala dvakrat reči, saj je menda tudi njo zeblo; zvončki so zazvonili močneje in kmalu so zginile sani po zameteni cesti preko hriba v dolino. — »Kam pa ti Miha,« ga hiti povpraševati radovedno ženica, ko je Miha že došel v vas? — »Po gospoda sem prišel,« odgovori Miha bolj nevoljno. »E ja, kdo pa je vendar tako slab,« vprašuje starca Marijana dalje. Miha že ni imel časa odgovarjati dalje, mudilo se mu je. Hitro stopi v župnišče in že so drčale sankle nazaj v hrib. To pot pa naše Luce ni bilo treba prav nič priganjati — menda se je zavedala kako važen in svet posel da vrši. Kmalu so dospeli na vrh, še nekaj ovinkov in že so izstopili gospod z Najsvetejšim in Miha tam ob robu gozda pred lično najhno hišico, kjer je v zadnjih vzdihljajih ležal invalid Smrekarjev Tone. Teško je postalo mladi Smrekarici pri srečanju in skoraj se je pres'rašila, ko je zagledala Gospoda in dva potoka solz sta se ji vnovič vllila po licih in tesneje sta se stisnila Janko in Marjetica k mamic, češ našega ateka nam ljubi Bog ne sme vzeti...

Tone je dihal težko. Neizprosna morilka jetika tudi njemu ni prizanesla. V vojni si je bil nakopal bolezen in hiral je dolgo časa. Še pred vojno si je bil postavil svojo hišico v Visokem,

kupil vrtec in nekaj njivic v bližini ter si našel pridno njegovredno družico in z njo obenem skrbno gospodinja, ki mu je rodila dvojihi srčkanih otrok. Živela sta v sreči in zadovoljstvu kot dva golobčka. »Veš Mica,« je večkrat dejal svoji ženi Tone, če Bog da, bo onale senožet in gozdič še to leto najin.« »Najini otroci ne smejo oditi v svet praznih rok.« Take in jednake misli so rojile po glavi Smrekarjevemu Tonetu. Toda prišlo je drugače. — Človek obrača — Bog obrne. Nenadoma je izbruhnila vojna, vedno hujše je divjala in vedno večja nevarnost je pretila mačehi Avstriji, ki je že zbirala in odpošiljala najboljše može, kar jih je zamogla v klavnico na bojna polja. Tudi našega Toneta je sredi njegovih lepih nad in sanj kakor strela iz jasnega neba, presenetil klic na bojno polje. Teško in z nepopisno boljo v srcu se je poslovil Tone od žene in otrok ter odšel daleč, daleč proti severu s trpkjo zavestjo in strahom v srcu, da se morda ne vrne nikdar več. Še enkrat se je ozrl nazaj na Visoko, kjer je ob robu gozdiča samevala njegova bela, lična hišica, zamahnil z roko v pozdrav, morda zadnji pozdrav na pragu stoječi ženi in otrokoma in Tone je izginil za ovinkom.

Teško je popisati vse muke in trpljenje, ki jih je prestajal Tone v vojni. Neprestana skrb in misel na njegovo družinico doma, mu je trpljenje še povečalo. Marsikatero noč je preživel v gorah v snegu in mrazu in mlo se mu je storilo, ko se je zope in zopet spomnil svojih ljubih doma. Med tem pa sta Janko in Marjetica dan za dnevom skrbno povpraševala mamico, kdaj se vendar že povrne naš dobri atek in mamica ju je tolažila, češ da je pisal, da pride kmalu. In res, minulo je še nekaj dolgih mesecev in prišel je nenadni razpad Avstrije; vojaki so se trumoma vračali domov, med njimi se je vrnil tudi Smrekarjev Tone v srečo in veselje vsej svoji družini. Skrbno je pregledal svoj dom, pogled mu je nehote ušel tudi na ono pot, kjer je pred dolgimi dvema leti odhajal na bojno polje in solza veselja mu je zaigrala v očeh. — Tako je bil Smrekarjev Tone zopet doma pri svojih. Z vzornim gospodarjem se je v njegovo hišo naselil zopet mir, sreča in blagostanje. Ni minulo še leto dnij tega, ko je Smrekarjeve zadela nova nesreča. Tone ni bil, odkar se je vrnil nič več trdnega zdravja. V vojni si je nakopal bolezen, vendar je še kljub temu opravljal vedno vsakdanja dela, kajti smilila sta se mu uboga otročička. Prišla je hladna jesen in nato mrzla zima in Tone je legel v posteljo in ni več vstal. Izvošček Miha, njegov najboljši prijatelj še izza mladih nog, mu je preskrbel Gospoda, ko se mu je bolezen nekega dne znatno poslabšala, kjer se začinja naša povest in par dnij nato je zapel zvonček v cerkvi na Visokem v znamenje, da je zopet nekdo dobil večni mir... Zakrila je z rokami svoj obraz in zadrhtelo je srce mlade vdove v neizmerni žalosti in neutolažljivo sta plakala Janko in Marjetica, ko so se zaslišali votli udarci prvih grud, ki so padale na krsto dobrega — mrtvega ateka...

Tako je ostala Smrekarjeva Mica s svojima otrokoma brez gospodarja, sama in zapuščena v beli hišici nad vasjo; vse jo je pozabilo polagoma, le poštni sel se je vedno ob začetku meseca oglasil ter vdovi Mici Smrekarjevi izplačal kot vojni siroti pokojnino v znesku Din 3.75. (Reci in piši tri dinarje 75 para). Polagoma pa Smrekarica ni zamogla več plačevati vseh davkov in drugih stroškov pri posestvu; moči so ji počele pojemati in prišlo je, kar je bilo neizogibno. Zglasili so se nekega dne upniki in hišica je bila prodana. Večino izkupička so dobili upniki, le majhen del je dobila uboga vdova, kateri je prodaja domačije zadala ponovno hudo rano, katere ni mogla preboleti. Hiral je že itak vsled žalosti za svojim možem in zadnji dogodki so ji le še povečali njeno duševno bol, dokler ni nekega dne, nekako ob obletnici moževe smrti, zatisnila za vedno svoje trudne oči in oba otroka je vzela v oskrbo in vzgojo občina C...

Pridno sta hodila dan za dnevom obiskavat gomili pokojnih starišev — nasadila sta na nje rožic, ki sta jih pridno gojila. Večkrat ju je zalotila noč, ko sta oba otroka še vedno pošiljala goreče želje in prošnje v nebo, naj jima vendar vrne dobra roditelja. Toda nebo ni uslišalo njihovih prošenj, ostali ste sami in zapuščeni — vojni siroti...

Odgovorni urednik: Franc Belinc.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin, Ljubljana.